

“HYDROTRANS ENGINEERING MÜHƏNDİSLİK MƏRKƏZİ ” MMC-nin

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Uçot Siyasəti və Digər İzahedici Qeydlərin Qısa

Xülasəsi

Uçot Siyasəti və Digər İzahedici Qeydlərin Qısa Xülasəsi

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2022-ci ildə tamamlanan il üzrə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq tərtib edilmişdir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış **“HYDROTRANS ENGINEERING MÜHƏNDİSLİK MƏRKƏZİ ”** Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətidir.

1.1. Cəmiyyət haqqında ümumi məlumat

Cəmiyyət Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 2003-cü il 06 fevral tarixli 0103-P13-37696 sayılı Dövlət Qeydiyyatlı şəhadətnaməyə əsasən qeydiyyata alınmış “Texnomost”Lahiyə-istehsalat Müəssisəsinin hüquqi varisi olan Hidrotexnik və nəqliyyat qurğularının lahiyələndirilməsi üzrə Hidrotransproyekt elmi tədqiqat mərkəzi”MMC 21.07.1994-cü il tarixdə,13210 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmış “ZUR” Kiçik Müəssisəsinin (VÖEN 3100081511)və “Bakı Elektrik Quraşdırma”Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (VÖEN 1100072931) ona qoşulması nəticəsində yenidən təşkil edilmişdir və “Hidrotexniki və nəqliyyat qurğularının lahiyələndirilməsi üzrə Hidrotransproyekt elmi-tədqiqat mərkəzi”MMC”ZUR” Kiçik Müəssisəsinin(VÖEN 3100081511) və “Bakı Elektrik Quraşdırma” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (VÖEN 1100072931) hüquqi varisidir. Cəmiyyət Bakı şəhər, Vergilər Departamentini Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı idarəsində 21.02.1995-ci il tarixdə qeydiyyata alınaraq 1000104731 sayılı VÖEN almışdır.İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Milli Gəlirlər Baş İdarəsinin Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı idarəsi tərəfindən 02.06.2021-ci il tarixli 2101020035192000 nömrəli qərarla verilmiş çıxarışa əsasən cəmiyyətin adı dəyişdirilərək **“HYDROTRANS ENGINEERING MÜHƏNDİSLİK MƏRKƏZİ ”** Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti adlandırılmışdır.

1.2. Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

“Hydrotrans EMM”Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir.

Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Qurban Xəlilov, ev 8

1.3. Əməliyyat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan manatı (AZN) ilə ifadə olunmuşdur.

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Azərbaycan Respublikası inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas olan xüsusiyyətlərə malikdir. Son illər ölkədə güclü iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Lakin hal-hazırda dünya iqtisadiyyatında mövcud olan qlobal maliyyə böhranı Azərbaycana da öz təsirini göstərməkdədir. Kommersiya sektoruna təsir göstərə biləcək bütün tendensiyaları, eləcə də onların Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

3. Uçot siyasətinin təqdimatı

Uçot siyasətinin bu maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsində istifadə edilən əsas müddəaları aşağıdakı bəndlərdə göstərilmişdir. Əgər başqa açıqlamalarda istinad qeydləri edilməmişdirsə, göstərilən uçot siyasəti müddəaları təqdim edilən bütür hesabat dövrlərində ardıcıl tətbiq edilmişdir.

3.1. Maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasının ümumi əsasları

Cəmiyyət mühasibat uçotunu Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotı haqqında qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və MHBS-na uyğunlaşdırılmışdır. Bəzi düzəlişlərə əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən bəzi aktiv və öhdəliklərin yenidən təsnifləşdirilməsi daxildir. Bu maliyyə hesabatlarında aktivlər və öhdəliklər faktiki xərclər üzrə qiymətləndirilmişdir. Maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun tərtib edilməsi nəzərdə tutur ki, rəhbərlik əsas qiymət göstəricilərini müəyyənləşdirir. Rəhbərlikdən həmçinin tələb edilir ki, Cəmiyyətin uçot siyasətinin həyata keçirilməsi sahəsində peşəkar mülahizələr açıqlansın.

3.2. Valyutaların yenidən hesablanması

(a) Funksional valyuta və hesabat valyutası

Funksional valyuta maliyyə hesabatlarında maddələrin ölçülməsi üçün istifadə olunur. Bu müəssisənin yerli valyutası olan Azərbaycan Respublikası manatı (AZN).

(b) Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatların aparılma tarixinə valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq funksional valyutada əks etdirilir. Məzənnə fərqləri funksional valyutalardan fərqli valyutalarda aparılan əməliyyatlar və sövdələşmələr üzrə yaranır və hər bir valyutanın müəyyən sayda vahidlərinin müxtəlif məzənnə kursunda digər valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan fərq kimi müəyyən edilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar üzrə yaranan mənfəət və zərərlər, həmçinin xarici valyutada ifadə edilən monetar aktivlərin və öhdəliklərin hesabat dövrünün sonuna məzənnə kursu üzrə yenidən hesablanmasından yaranan mənfəət və zərərlər, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. Bu cür əməliyyatlardan yaranan məzənnə fərqləri müvəqqəti olaraq pul vəsaitlərinin və netto-investisiyaların hedcinqləşdirilməsi (aktivlər və öhdəliklərin dəyərinin dəyişməsindən yaranan itkilərdən sığortalanmaq üçün həyata keçirilən əməliyyatlar) kapital hesabına aid edilmişdirsə, məzənnə fərqləri mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilmir. Monetar maddələr mövcud valyuta vahidləri və valyuta vahidlərinin sabit və ya müəyyən olunan sayında əldə edilən və ya ödənilən aktivlər və öhdəliklərdir. Monetar maddələrin əsas xüsusiyyəti sabit və ya müəyyən olunan sayda valyuta vahidlərinin əldə edilməsi hüququdur. Monetar maddələr nağd, əldə edilən vəsaitləri, sudaları, ödənilməli olan məbləğləri, uzunmüddətli borcları, təminatları, işçi müavinətləri öhdəliklərini və təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərini daxil edir. Qeyri-monetar maddələrə səhmlər, ehtiyatlar, əvvəlcədən ödənilmiş gələcək dövrün xərclər, əmlak, torpaq, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər daxil edilir.

Xarici valyuta məzənnələri

Cəmiyyət maliyyə hesabatlarının tərtib olunması üçün aşağıdakı valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	<u>31 dekabr</u>	<u>31 dekabr</u>
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
1. 1 ABŞ dolları	1.7000	1.7000
2. 1 Rusiya rublu	0.0230	0.0229

3.3. Binalar və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)

Əsas vəsaitlər elə maddi aktivlərdir ki:

- (a) Mal və xidmətlərin istehsalı və təchizatında istismar edilir, gələcəkdə icarəyə verilmək və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə edilir;
- (b) Bir dövrdən artıq dövr ərzində istifadə edilməsi gözlənilir.

Torpaq və binalara əsasən inzibati bina və ofis sahələri daxildir. Hesabat dövrünün sonuna torpaq və binalar bazar qiymətlərinə müvafiq surətdə ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirilməmişdir. Ədalətli dəyər - yaxşı məlumatlandırılmış, razılığa gəlmiş və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ticari sövdələşmələrdə aktivin mübadilə edildiyi dəyərdir. Binalar üzrə ədalətli dəyər müstəqil kənar qiymətləndirici tərəfindən vaxtaşırı keçirilən (adətən üç ildən bir dəfədən az olmayaraq) qiymətləndirmə ilə müəyyənləşdirilir (amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla). Yenidənqiymətləndirmə tarixinə yığılmış istənilən amortizasiya məbləği aktivin balans dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidən qiymətləndirmə dəyərində hesablanır. Qalan bütün əsas vəsaitlər ilkin dəyərlə amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla əks etdirilir. İlkin dəyər bu aktivlərin əldə edilməsi ilə birbaşa əlaqədar olan xərcləri nəzərdə tutur. İlkin dəyərə həmçinin valyuta ilə alınmış əsas vəsaitlərin hedcinqi üzrə kapitala keçirilən pul vəsaitlərinin axını üzrə mənfəət və zərərlər də daxil edilir. Sonrakı xərclər aktivin balans dəyərində yalnız o vaxt əlavə edilir və ya ayrıca aktiv kimi qəbul edilir ki, bu aktivlərlə əlaqədar olan gələcək iqtisadi səmərələr Cəmiyyətə keçsin və düzgün qiymətləndirilə bilsin. Qalan bütün cari təmir və istismar xərcləri o dövrün mənfəət və zərərlər haqqında hesabatında əks etdirilir ki, həmin dövrdə bu xərclər çəkilməmişdir. Torpaq və binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə balans dəyərində artması kapitalın tərkibində sair ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir. Balans dəyərində həmin aktiv üzrə əvvəlki yenidən qiymətləndirmə artımı hədləri daxilində azalması birbaşa kapitalın tərkibində ədalətli dəyər üzrə ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir; balans dəyərində qalan bütün azalmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. Hər il aktivin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları (amortizasiya ayırmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir) və aktivin ilkin balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları arasındakı fərq ədalətli dəyər üzrə ehtiyat (rezerv) hesabından «Bölişdürülməmiş mənfəət» hesabına keçirilir.

3.4. Amortizasiya

Torpaq üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanmır. Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya azalan qalıq dəyəri metoduna, yəni əsas vəsaitlərin faydalı istismar müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə, aktivlərin qalıq dəyərində və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərində vurmaqla həyata keçirilir. Faydalı istismar müddət və ya illik amortizasiya dərəcələri aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- Binalar - 40 il və ya 7%
- Maşın avadanlığı - 5 il və ya illik 20%
- İT avadanlıqları - 5 il və ya illik 25%
- Nəqliyyat vasitələri - 5 il və ya illik 25%
- Mebel və təsərrüfat inventarları - 5 il və ya illik 20%
- Sair əsas vəsaitlər - 5 il və ya illik 20%

Aktivlərin ləğv edilmə dəyərinə və onların faydalı istismar müddətinə vaxtaşırı yenidən baxılır və zərurət olduqda, hər bir hesabat dövrünə təshih edilir. Əsas vəsaitlərin xaric olmasından mənfəət və zərərlər bu əsas vəsaitlərin satışı ilə onların balans dəyərini müqayisə edilməsi yolu ilə müəyyən edilir. Xaric olmalardan mənfəət və zərərlər, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.5. Qeyri-maddi aktivlər

Cəmiyyətin bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən lisenziyalardan ibarətdir. Lisenziyalar hər hansı bir fəaliyyət növünə dövlət orqanları tərəfindən verilən xüsusi icazələr təşkil edir və verildiyi faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

3.6. Aktivlərin qiymətdən düşməsi

Faydalı istismar müddəti müəyyən edilə bilinməyən aktivlər amortizasiya olunmur və hər il qiymətdən düşmə məqsədləri üçün testləşdirmə aparılır. Amortizasiya olunan aktivlər, əgər hər hansı bir hadisə və ya şəraitin dəyişməsi balans dəyərini bu aktivlərin əvəzinin ödənilmə dəyəri olmamasını göstərsə, hər dəfə qiymətdən düşmə məqsədləri üçün qiymətləndirilir. Qiymətdən düşmə zərəri aktivin balans dəyərini onun əvəzinin ödənilmə dəyərindən artıq olan məbləğində tanınır. Əvəzinin ödənilməsi dəyər aşağıdakı iki meyarlardan daha böyük olan məbləğlərdən biridir:

- (a) Aktivin satışı üzrə xərclər çıxılmaqla ədalətli dəyəri;
- (b) İstifadə edilmə dəyəri.

Aktivlərin qiymətdən düşməsi məqsədləri üçün aktivlər pul axınlarını eyniləşdirən qruplaşdırma qaydasında ən kiçik qruplara bölünürlər.

3.7. İnvestisiyalar

Cəmiyyət özünün investisiyalarını aşağıdakı şəkildə təsnifləşdirir:

- Ədalətli dəyərini dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri;
 - Borc vəsaitləri və debitor borcları;
 - İnvestisiyalar;
 - Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri.
- Təsnifləşdirmə investisiyaların hansı məqsədlə alınmasından asılıdır. Rəhbərli investisiyaların təsnifləşdirilməsini onların ilkin tanınması zamanı müəyyən edir və hər bir hesabat tarixinə onları yenidən nəzərdən keçirir.

(a) *Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri*

Bu kateqoriya iki alt kateqoriyaya bölünür: ticarət üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri ilə ilkin tanınmış ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri. Maliyyə aktivləri bu kateqoriyaya o zaman aid edilir ki, onlar yaxın gələcəkdə satış üçün nəzərdə tutulmuşdur və onlar rəhbərlik tərəfindən belə ifadə edilmişdir, törəmə maliyyə alətləri deyildirlər. Əgər bu aktivlər satış üçün nəzərdə tutulmuşdursa və ya onların satılması balans hesabatı tarixindən bir ildən artıq olmayan müddətdə nəzərdə tutulmuşdursa, bu kateqoriyanın aktivləri qüsamüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilirlər.

(b) *Borc vəsaitləri və debitor borcları*

Borc vəsaitləri və debitor borcları təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödəmə müddəti olan və aktiv bazarda qiyməti təyin edilməyən (katirovka olunmayan) qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar o vaxt yaranırlar ki, Cəmiyyət debitor borclarının satılması niyyəti olmadan pul vəsaitlərini, malları və xidmətləri birbaşa debitora təqdim edir. Belə borc vəsaitləri və debitor borcları dövriyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilirlər və qüsamüddətli aktivlərə aid edilirlər (əgər ödəmə müddəti mühasibat balansının tərtib edilmə tarixindən bir ilədək müddətdən artıq deyildirsə). Borc vəsaitləri və debitor borcları mühasibat balansında «Debitor borcları» maddəsinin tərkibində əks etdirilmişlər.

(c) *Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar*

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar təsbit edilmiş ödəmə müddəti olan elə qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir ki, onlarla münasibətdə ödəmə müddətinin çatmasına qədər Cəmiyyətin onları saxlamağa qəti niyyəti və imkanı vardır. Hesabat dövründə Cəmiyyətin bu kateqoriya üzrə heç bir investisiya olmamışdır.

(d) *Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri*

Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri bu kateqoriyada nəzərdə tutulmamış və ya digər kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-törəmə maliyyə alətləridir. Əgər rəhbərliyin bu aktivləri mühasibat balansının tətbiq edilmə tarixindən bir ilədək müddətə satmaq niyyəti yoxdursa, onlar qeyri-dövriyyə aktivlərinə aid edilənlər və uzunmüddətli aktivlərin tərkibində əks etdirilirlər.

3.8. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar faktiki maya dəyəri ilə əks etdirilir. Ehtiyatların maya dəyəri birir satınalmaların qiyməti üzrə (FIFO metodu) hesablanır. Maya dəyərinə material xərclər istehsal işçilərinin əmək haqqı xərcləri, sair birbaşa xərclər, həmçinin inzibati xərclər müvafiq hissəsi daxil edilir. Ehtiyatların dəyərinə, bu xammal və material ehtiyatların əldə edilməsi ilə bağlı olan və müvafiq pul axınının hədcinqləşdirilməsi alətləri üzrə mənfəət və zərərlər hesabından keçirilmiş zərərlər daxil edilir.

3.9. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları

Alıcılar və sifarişçilərlə hesablaşmalar ilkin olaraq ədalətli dəyər üzrə əks etdirilir. Sonradan isə qiymətdən düşmə ehtiyatlarının (rezervlərinin) yaradılması metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyər ilə uçota alınır. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları üzrə qiymətdən düşmə ehtiyatları (rezervi) o halda yaradılır ki, elə obyektiv sübutlar mövcuddur ki, Cəmiyyət tərəfindən ilkin maliyyələşmə nəticəsində yaranmış bütün debitor borclarının yığılması mümkün deyildir və ya bütün debitor borclarının ödənilməsi mümkünsüzdür. Ehtiyatların (rezervin) məbləği aktivin balans dəyəri ilə pul vəsaitləri axınının effektiv faiz dərəcəsi nəzərə alınan fərz edilən diskontlaşdırılmış dəyəri arasındakı fərkdir. Ehtiyatların (rezervlərin) yaradılması və ya dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nağd pul vəsaitləri, yolda olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbli bank hesabları, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, bank overdraftları və ödənilmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər yüksəklikvidli investisiyalar əks etdirilir. Mühasibat balansında bank overdraftları qısamüddətli öhdəliklərin tərkibində qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər maddəsi üzrə əks etdirilir.

3.11. Səhmdar kapital

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir.

Yeni səhmlərin buraxılması ilə əlaqədar olan xərclər tərkibində əks etdirilir.

3.12. Kreditlər və borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə tanınır. Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqrazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Bu məbləğ konvertasiyada ləğv olunma müddətinə və istiqrazların ödəmə müddətinin çatması müddətinə qədər amortizasiya olunan öhdəliyin dəyəri kimi əks etdirilir. Alınmış qalan vəsaitlər konvertasiyaya opsiya kimi mənfəət vergisi effekt çıxılmaqla kapitalla əlavə edilir. Kreditlər və borclar, Cəmiyyət tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətinin mühasibat balansının tərtib edilmə müddətindən ən azı bir ildən artıq olan müddətə ödəniləcəyi barədə şərtsiz hüququ olması halları istisna olmaqla, qısamüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

3.13. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında balans tarixinə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirəsalınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınan əməliyyatlara aid olan vergilər bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınır. Cari mənfəət vergisi, cari və ya əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq (əvəzləşdiriləcək) məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər, maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsindən əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilə inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə ehtiyat (rezerv) öhdəliklər metodu istifadə edilməklə tam həcmdə yaradılır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və öhdəliklərin vergi tutma bazası ilə onların maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş balans dəyəri arasında meydana çıxan bütün zaman fərqləri üzrə müəyyən edilir. Lakin, təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və ya öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı meydana çıxırsa, o halda təxirə salınmış mənfəət vergisi uçotda əks etdirilmir (əgər, sövdələşmənin həyata keçirildiyi anda nə mühasibə mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir etməyən biznesin birləşdirilməsi ilə əlaqədar deyildirsə). Təxirə salınmış mənfəət vergisi mühasibat balansının tərtib edilmə tarixinə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi dərəcələrinə müvafiq olaraq hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktivləri zamanı tanınır ki, gələcəkdə zaman fərqləri məbləğində azaldıla biləcək vergiyə cəlb ediləsi mənfəət əldə edilməsi ehtimalı vardır.

3.14. Qarşıdakı xərclər və ödənişlər üzrə ehtiyatlar (rezervlər)

Ətraf mühitin bərpa olunmasına, restrukturizasiyaya və məhkəmə çəkişmələri ehtiyatlar (rezervlər) o zaman yaradılır ki:

- Cəmiyyət keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisələr nəticəsində hər hansı hüquq öhdəliklər daşıyır və ya könüllü surətdə öz üzərinə ənənəvi öhdəliklər qəbul etmişdir;
- Ehtimallar vardır ki, bu öhdəliklərin sahmana salınması üçün pul vəsaitlərinin axıb gedəcəkdir;
- Bu öhdəliklərin məbləği etibarlı surətdə hesablana bilər.

Restrukturizasiya xərcləri üzrə ehtiyatlara icarə müqavilələrinin vaxtından əvvəl ləğv edilməsinə görə cərimə sanksiyaları və işçilərə ödənilən işdən çıxma müavinəti daxildir. Gələcək dövrlərin əməliyyat zərərləri üzrə ehtiyatlar yaradılmır.

3.15. Gəlirin tanınması

Gəlir satılmış mal, iş və xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

(a) Malların topdan satışından gəlir

Malların satışından gəlir o vaxt tanınır ki, Cəmiyyət tərəfindən mallar alıcıya çatdırılmışdır, alıcı malları qəbul etmişdir və müvafiq olan debitor borcunun alınması üçün kifayət dərəcədə ehtimal vardır.

(b) Malların pərakəndə satışından gəlir

Malların satışından gəlir Cəmiyyət tərəfindən alıcıya malları satması zamanı tanınır. Pərakəndə satış adətən nağd qaydada ödəniş yolu ilə aparılır. Əks etdirilmiş satışdan gəlir, sövdələşmənin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar ödənilmiş yığımlar da daxil olmaqla, satışdan gələn məcmu hasilatı əks etdirir. Belə yığımlar malların satış xərclərinə aid edilir.

(c) Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər o hesabat dövrünə aid edilir ki, bu xidmətlə göstərilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılması dərəcəsi faktik göstərilmiş xidmətlərin həcmnin sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

(d) Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri effektiv daiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə zaman tənəsüblüy əsasında tanınır. Debitor borcunun dəyərinin aşağı düşməsi hallarında Cəmiyyət bazar dəyərini əvəzi ödənilə bilən dəyərə qədər aşağı salır. Dəyərin bu qaydada aşağı salınması, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə edilməklə, ilk tanınma tarixinə pul vəsaitləri axınının gələcək diskontlaşdırılmış hesablamaları yolu ilə müəyyən edilir. Dəyəri aşağı salınmış faiz gəlirləri konkret şəraitdən asılı olaraq, vəsaitlərinin daxil olması və ya xərclərin ödənilməsi qaydasında tanınır.

(e) Dividend gəlirləri

Divident gəlirləri o zaman tanınır ki, səhmdarların mənfəət əldə etmək hüququ müəyyən olunmuşdur

3.16. İcarə

Mülkiyyət hüququndan irəli gələn risklərin və səmərələrin əhəmiyyətli hissəsinin icarəyə verəndə qalması hallarındakı icarə, əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Əməliyyat icarəsi müqaviləsi üzrə ödənişlər bütün icarə müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.17. Dividendlərin verilməsi

Cəmiyyətin təsisçilərinə dividendlər maliyyə hesabatlarında öhdəlik kimi o dövrdə tanınır ki, həmin dövrdə Cəmiyyətin təsisçiləri tərəfindən təsdiq edilmişdir (qərar qəbul edilmişdir) 2022-ci ildə Cəmiyyət tərəfindən təsisçilərə dividend elan edilmişdir.

4. Maliyyə risklərinin faktorları

Cəmiyyətin fəaliyyəti bir sıra maliyyə risklərinə meyillidir: bazar riski (valyuta riskləri, faiz dərəcələrinin dəyişməsinin ədalətli dəyərə təsir riski və qiymət riski daxil olmaqla), kredit riski; likvidlik riski və faiz dərəcələrinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına təsir riski. Cəmiyyət risklərin idarə olunması üzrə proqramı, maliyyə risklərinin qabaqcadər müəyyən edilə bilinməməsi amilinə cəmləşdirilmişdir (fokusuna yığılmışdır) və Cəmiyyətin fəaliyyətinin maliyyə nəticələrinə potensial əlverişsiz təsirini minimallaşdırılmasına yönəldilmişdir. Cəmiyyət müəyyən risklərin hedcinqləşdirilməsi üçün törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edir

(a) Bazar riski

(i) Valyuta riski

Cəmiyyət beynəlxalq iqtisadi əlaqələrə malikdir və ona görə də xarici valyut kurslarının (əsasən, ABŞ dolları, avro, rus rublu və s.) dəyişməsindən valyuta risklərinə meyillidir. Gələcək kommersiya sövdələşmələri, tanınmış aktivlər və öhdəliklə həmçinin xarici şirkətlərə netto-investisiyalara münasibətdə mübadilə kurslarını dəyişməsi riski mövcuddur.

(ii) Qiymət riski

Cəmiyyət göstərdiyi xidmətlər üzrə qiymət riskinə mübtəla deyildir. Analoji xidmətlər bazarında faktiki rəqabətin olmaması buna əsas verir.

(b) Kredit riski

Cəmiyyət əhəmiyyətli kredit risklərinə mübtəla deyildir. Törəmə alətlərlə sövdələşmələr və pul əməliyyatları yalnız yüksək ödəmə qabiliyyəti olan maliyyə institutları ilə aparılır. Cəmiyyət tərəfindən heç bir istisnaya yol vermədən bütün maliyyə institutları üçün kredit riskini məhdudlaşdıran prosedurlar işlənmişdir.

(c) Likvidlik riski

Likvidlik riskinin ehtiyatkarlıqla idarə edilməsi pul vəsaitləri və dövriyyədə olan qiymətli kağızların kifayət həcmnin saxlanması, açılmış kredit xətləri vasitəsilə adekvat maliyyələşmə imkanlarını və ortaya çıxacaq disbalans hallarında operativ idarəetmə imkanlarını nəzərdə tutur.

(d) Faiz dərəcəsinin ləyişməsinin pul vəsaitləri axınına və ədalətli dəyərə təsiri riski

Cəmiyyət faiz gəliri gətirən əhəmiyyətli məbləğdə aktivlərə malik olduğundan, mənfəət və pul vəsaitlərinin əməliyyat axınları, əsasən bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsindən asılıdır.

4.2. Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq əməliyyatları

Törəmə maliyyə alətləri müvafiq sövdələşmələrin (kontaktların) bağlanma tarixinə ilk ir balans dəyəri ilə uçota almır: sonradan ədalətli dəyərə yenidən qiymətləndirmə tələt edilir. Bu qaydada müəyyən edilmiş gəlirlər və zərərlər maliyyə alətlərinin hedcinq alət kimi təsnifləşdirməsindən asılıdır.

(a) Ədalətli dəyərin hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlərin ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərək haqqında hesabatda hedcinqləşmə riskinə aid olan hedcinqləşdirilən maliyyə aktivləri v öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi ilə birlikdə əks etdirilir.

(b) Pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlərin ədalətli dəyərin dəyişməsinin effektiv hissəsi kapitalın tərkibində tanınır (bu dəyişmənin effekt olmayan hissəsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir).

(c) Xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu tətbiq edilməyən törəmə alətlər

Bir sıra maliyyə alətləri xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu qaydalarına a edilmir. Hedcinqləşdirmə əməliyyatları tətbiq edilməyən maliyyə alətlərinin dəyişmə birbaşa mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

5. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli mübahisat təxminləri və fərziyyələri

Cəmiyyət növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və fərziyyələri irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

5.1. Müştəri debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər

Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

5.2. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Hər bir balans tarixində Cəmiyyətin binalarının ədalətli dəyərində balans hesabatında əks etdirilməsi məqsədilə, rəhbərlik binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə əsas əldə etmək məqsədilə müstəqil qiymətləndirmə hesabatının tələb olunduğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Cəmiyyətin rəhbərliyinin fikrincə binaların ədalətli dəyərində əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədiyinə görə, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə yenidən qiymətləndirilməmişdir.

5.3. Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, əmək, sosial sığorta, valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan qaydalar tətbiq edilir.

6. Əsas vəsaitlər

	Binalar	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Mebel və təsərrüfat inventarları	İstismara verilməmiş əsas vəsaitlər	Cəmi
31 dekabr 2021-ci il tarixinə ilkin dəyər	-			-	-	10106
Yığılmış amortizasiya	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(7501)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans	-			-	-	2604
Dəyəri						
Daxilolmalar	-			-	-	4182
Xaricolmalar	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(6851)
Amortizasiya ayırmaları	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(855)
Xaricolmalar üzrə amortizasiya ayırmaları						
Yığılmış amortizasiya	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(835)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə ilkin dəyər	-			-	-	9839
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri						1482

	2022	2021
7. Ehtiyatlar	1052	33731
Material ehtiyatları	-	-
AQTƏ	-	-
Ehtiyatların dəyərinin azalmasına görə düzəlişlər	-	-
Hazir məhsul	1052	33731

	2022	2021
8. Debitor borcları	2486686	1577816
Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları	-	-
Ümitsiz borclar və qiymətdən düşmə üzrə ehtiyatlar (rezervlər)	2486686	1577816
Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları - netto	-	-
İşçi heyəti üzrə debitor borcları	-	-
Sair qısamüddətli debitor borcları	-	-
Əlaqəli tərəflərə verilmiş borclar	-	-
Çıxılır: Əlaqəli tərəflərə verilmiş uzunmüddətli borclar	-	-
Qısamüddətli debitor borcları	2486686	1577816

Debitor borclarının ədalətli dəyəri aşağıdakı qaydada qiymətləndirilir:

	2022	2021
Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları	2486686	1577816
Sair qısamüddətli debitor borcları	-	-
	2486686	1577816

	2022	2021
9. Sair qısamüddətli aktivlər	12556	129300
Əvəzləşdiriləcək vergi və məcburi ödənişlər	266	129300
Gələcək hesabat dövrünün xərcləri	12556	200458
	12822	329758

10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Kassada olan nağd pul vəsaitləri	-	-
Bank hesablarında pul vəsaitləri	419179	202544
	419179	202544
Bank hesablarında pul vəsaitlərindən:	419179	202544
• Mili valyutada bank hesabları	-	-
• Xarici valyutalarda bank hesabları	-	-
Depozit	419179	202544

11. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

	2022	2021
Uzunmüddətli bank kreditləri	-	-

12. Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

	2022	2021
Qısamüddətli bank kreditləri	-	-

13. Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər

Sosial sığorta üzrə	-	-
Vergilər	100613	262487
	100613	262487

14. Qısamüddətli kreditor borcları

	2022	2021
Malgöndərən və podratçılara qısamüddətli kreditor borcları	21391	95959
İşçi heyətinə qısamüddətli kreditor borcları	-	-
Alınmış avanslar üzrə borclar	3272185	2756702
Təsisçilərlə kreditor borcları	-	-
	3293576	2852661

15. Səhmdar kapital

	Səhmləri sayı (ədəd)	Səhmin Nominal dəyəri (manat)	Adi səhmlər (manat)	İmtiyazlı səhmlər (manat)	Cəmi səhmdar kapitalı (manat)
01 yanvar 2022-ci il tarixinə	-	-	-	-	-
Emissiya edilmiş səhmlər	-	-	-	-	-
Emissiya gəliri	-	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	-	-	-	-	-
Emissiya edilmiş səhmlər	-	-	-	-	-
Emissiya gəliri	-	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	-	-	-	-	-

16. Satış

	2022	2021
Əsas fəaliyyət üzrə satışdan gəlirlər	2548510	3587796
	2548510	<u>3587796</u>

17. Sair əməliyyat gəliri

	2022	2021
İcarə gəlirləri	1732923	57198
Sair gəlirlər	15041	76383
	1747964	133581

18. Fövqəladə gəlirlər

Məzənnə fərqiindən gəlirlər	-	198
Əsas vəsaitlərin xaric olmasından gəlir	-	800

19. Satışın maya dəyərinin elementləri

İşçi heyəti üzrə xərclər - əmək haqqı	(1654463)	(1433615)
İşçi heyəti üzrə xərclər – sosial sığorta ayırmaları	(268473)	(232505)
Mühafizə xərcləri	(-)	(-)
İcarə haqqı	(74386)	(125440)
Bank xidməti	(8607)	(7889)
Yanacaq xərcləri	(10217)	(9086)
Reklam xərcləri	(6005)	(24191)
Amortizasiya ayırmaları	(855292)	(434455)
Su və kanalizasiya xərcləri	(2093)	(-)
Rabitə xərcləri	(3153)	(-)
Malın dəyəri	(34430)	(7088)
Təmir xərcləri	(5797)	(10633)
Ezamiyyə xərcləri	(235760)	(86043)
Rezidentə ödənilmiş nəqliyyat xərcləri	(-)	(13160)
Digər xərclər	(306204)	(506206)
	(3464880)	(2890291)

20. İnzibati xərclərin elementləri

	2022	2021
Sığorta	(36635)	(7266)
Torpaq vergisi	(2865)	(2864)
Əmlak vergisi	(17355)	(23497)
Yol vergisi	(-)	(-)
Mədən vergisi	(-)	(-)
	(56855)	(33627)

21. Maliyyə xərclərinin elementləri

	2022	2021
Bank kreditlərinə görə faizlər	-	-
Borca görə faizlər	(50860)	(27565)
	(50860)	(27565)
22.Sair əməliyyat xərclərin elementləri		
Mənfəət hesabına kompensasiya edilən keçmiş illərin zərəri	(-)	(-)
	(-)	(-)
	(7500)	(388)
23.Mənfi məzənnə fərqi	(7500)	(388)

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	2022	2021
Cari mənfəət vergisi xərci	(143276)	(154101)
Təxirə salınmış vergi xərci	(-)	(-)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(143276)	(154101)

MHBS və Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlə nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması çərçivəsində aktiv və passivlərin balans dəyəri arasında müvəqqəti zaman fərqləri əmələ gəlir. Bu müvəqqəti zaman fərqləri üzrə dövriyyələrin vergi təsiri cari ili sonuna mövcud olmuş mənfəət vergisi dərəcəsinə 20% (2022-ci il - 20%) qeyd alınır. Hazırkı maliyyə hesabatlarında təxirə salınmış vergi aktivləri və y öhdəlikləri hesablanmış və nəzərə alınmamışdır.

24. Səhm üzrə mənfəət

Cəmiyyətin səhm üzrə mənfəəti potensial olaraq azaldılmış adi səhmlərə mali deyildir. Buna görə, səhm üzrə azaldılmış mənfəət səhm üzrə əsas mənfəə bərabərdir. 2022-ci ildə Cəmiyyət tərəfindən dividendlər elan edilmişdir.

	2022	2021
İl üzrə xalis mənfəət	573103	616403
Dövriyyədə olan adi səhmlərin orta çəkili sayı (ədəd)	-	-
Adi səhm üzrə əsas mənfəət (səhm üzrə manatla)	-	-
	573103	616403

25. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün tərəflər o zaman

əlaqəli hesab olunur ki, tərəflərdən biri digərinə nəzarət edə bilsin, onunla eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər üzrə qərar qəbul edərkən ona təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

26. Risklərin idarə edilməsi

Cəmiyyət daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri (kredit riski, bazar riski, coğrafi risklər, valyuta riski, likvidlik riski və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Cəmiyyətin kredit riski konsentrasiyası üçün potensial müzakirə mövzusu olan maliyyə aktivləri pul və debitor borclarından ibarətdir.

Bazar riski

Cəmiyyət bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda müəyyən edilmiş limitdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısı alınır. Qəbul edilmiş normalar ilə uzun müddətli borcların bazar dəyəri onların daşınan dəyərlərilə dəyişə bilər.

Faiz dərəcəsi riski

Cəmiyyəti bir çox borcları təyin olunmuş marağı ifadə edir. Bu borclarla əlaqəli marağ xərcləri sığortalanmamışdır. Rəhbərlik inanır ki, marağ normalarının daim olmamasından irəli gələn bazaar qiymətlərinə dəyişikliklər əhəmiyyətli xarakter daşımır.

27. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Hesabat tarixindən sonra hesabata təsir edən hər hansı bir hadisə baş verməmişdir.

Direktor

Baş mühasib

